

Ігор Прохненко

кандидат історичних наук
доцент кафедри археології, етнології та культурології
Ужгородського національного університету

Володимир Мойжес

кандидат історичних наук
завідувач Археологічного музею ім. Е. Балагурі
Ужгородського національного університету

Марія Жиленко

лектор-екскурсовод
Археологічного музею ім. Е. Балагурі
Ужгородського національного університету

Йосип Бартош

орендар Чинадіївського палацу

НОВІ ДАНІ ПРО КОЛЕКЦІЮ КАХЛІВ ЧИНАДІЇВСЬКОГО ПАЛАЦУ

Археологічні дослідження укріпленого палацу в смт Чинадієво Мукачівського р-ну були розпочаті ще у польовому сезоні 2009 року експедицією Ужгородського національного університету. В закладених біля східної стіни будівлі шурфах виявлені дрібні уламки кахлів кінця XVI – XVII ст. Пізніше орендарями споруди при очистці від сміття решток прибудови біля підвалу знайдено ще низку кахляних плиток, які повністю реконструюються. Як правило, ці коробчасті екземпляри вкриті поліхромною глазур'ю, рідше зустрічались вироби без поливи. Переважно оздоблення складала рослинна та геометрична орнаментация. На одиничних кахлях (між'ярусних і з верхнього ряду) додатково представлені зображення оленів та янголів відповідно. Виявлені знахідки потрапили до прибудови, яка колись виконувала роль камери топки опалювальної споруди двох поверхів, в радянський період. Про це свідчить наявність разом з ними уламків скла від пляшок і пластикових кришок XX ст.

Ключові слова: Закарпатська обл., Чинадіївський палац, письмові джерела, археологічні дослідження, стратиграфія, кахлі.

Однією з найвідоміших архітектурних споруд Закарпатської обл. України є Чинадіївський палац. Розташований він у 12 км від Мукачівського замку вверх за течією Латориці. У популярній, науково-популярній, а іноді і науковій літературі пам'ятка часто класифікується як «замок». Знаходиться вона на рівнині, на відстані 200 м від ріки, на її правому березі.

Про палац відомо декілька легенд, одна з яких увійшла до упорядкованої І. Хлантою збірки «Закарпатські замки у легендах, переказах та літературних творах»: «Старі чинадіївські люди поговорюють, що колись давно, десь у минулому столітті, ремонтували Чинадіївський замок. Справа в тому, що замкове обійстя перебрав якийсь граф і усе переробляв по-своєму, на свій смак. І тоді, коли пересипали якусь одну із замкових стін, знайшли в ній замуrowаний скелет. Біля нього знаходилася пушка (гвинтівка). Видно, належав той скелет якомусь воїнові або стражнику, що служив графові. Думають, що того вояка замуrowували живим. Чому? Був колись такий звичай: коли муrowували замок, то в якомусь із його мурів, в якусь із його стін обов'язково замуrowували когось одного з вояків. Вірили, що дух того вояка буде ангелом-охоронцем новозбудованого замку і зможе оберігати замок і його мешканців від нападу злих ворогів-завойовників, а також від нечистої сили й нічних привидів. І той замок, де замуrowаний живий вояк, ворог не може збороти, пробити стіни й зайти всередину. Певно, чинадіївські графи вірили в то, тому й зробили своє чорне діло – замуrowували живого, не винуватого ні в чому вояка. Коли стіну перекладали, люди вже не були такі темні, як колишні їх попередники, аби вірити в «силу» скелета. Вони взяли його звідти, віднесли на кладовище і там поховали за християнським народним звичаєм. А ту яму в стіні, де він був, заклали цеглою, заштукатурили, так що тепер уже ніхто не може точно й показати те місце на стіні, де був знайдений скелет воїна. А графський замок у Чинадієві стоїть і досі» (Чинадіївський..., 2009, с. 149).

Нажаль, пам'ятки пізнього середньовіччя та раннього нового часу Закарпаття донедавна взагалі не були об'єктами археологічних досліджень, тому і інформаційне поле навколо них в суспільстві формувалося саме на основі подібних переказів. Більш достовірні дані містить скрупульозний аналіз письмових джерел і зібрані польові матеріали.

Центральну частину архітектурного ансамблю займає двоповерхова будівля, що в плані має форму асиметричної літери П з видовженою середньою частиною і двома бічними крилами різної довжини (рис. 1). Товщина стін споруди перевищує метр (рис. 2). З північно-західного та південно-східного боків наріжні частини споруди посилені триярусними круглими вежами. Головний вхід розміщується у східній частині, додатковий – у західній. Під будівлею є високі (до 2,8 м) підвальні приміщення. Архітектурний декор на фасадах не зберігся, окрім кам'яних обрамлень двох вікон на південній стіні замку (Дзембас, Міговк 2014, с. 41-43). Рів навколо палацу зараз відсутній. Про нього розповідають лише старожили та цілком ймовірно, що ця інформація теж не відповідає дійсності.

Закарпатський археолог кінця XIX – початку XX ст. Т. Легоцький першим описав замок Сент-Міклош у праці “Монографія Березької жупи” (1881 р.). За його словами: «Замок – потужна будова XVII століття, яка після стількох перемін ще зберігає гідний характер на честь минулих століть. Внизу розташовані великі підвали. Перший поверх з хрестовим склепінням крім північної і південної круглих виступаючих кутових башт, включає шість кімнат, одну кухню і один вестибюль, який у давні часи називали палацом. Вгорі на поверсі з довгого вузького коридору заходиться у шість малих кімнат і велику залу. Цей коридор і кімнати з міцними хрестовими склепіннями – темні й непривітні, хоча в 1734 році під керівництвом будівника Якоба Маркштайнера були значно змінені, а пізніше, в 1830 році вікна 3 фути заввишки і 2 фути завширшки були збільшені. Ще 1729 року поновили дах, горище пристосували для зберігання зерна. 1734 року будівлю, яка перед тим мала лише рури для виходу диму, забезпечили димоходами. У верхній великій залі через люк у підлозі піднімали їжу з кухні, розташованої внизу. Вгорі на горищі в стінах влаштовано амбразури, що прозраджують первісне призначення замку. Перед тим будова мала з західного боку стрімкі сходи на другий поверх, які недавно перенесли на східний бік, а первісний південний додатковий вхід замурували. Старий карниз, кілька кам'яних обрамлень закладених вікон видно й нині. Про те, що в зв'язку з поновленням 1839 року в кімнаті північно-західного кута і в стіні коридора в ніші виявили замурований людський скелет, компетентна особа керівник робіт Ігнац Гермарс, будівничий маєтку, нічого не знав, і таким чином це слід уважати вигадкою. Колись цей замок був укріплений земляним валом і ровом. На західній і північній стінах замку вирізано два герби. Вони розміром до сажня; щит, верх якого вкрито трикутним орнаментом, оточують арабески, прикраси і голова ангела-охоронця з одним крилом. У верхній частині щита видно стерті рядки що не прочитуються, з них можна розрізнити лише дату 150...; в середній частині щита повернуті один до одного леви тримають круглий герб, на якому видно колесо з двома крилами а від нього піднімається повернутий праворуч лев» (Тиводар... 2014, с. 43.).

Розглянемо інформацію достовірних письмових джерел. За ними населений пункт Сентміклош (згодом Беренгсентміклош, колишня назва Чинадієва) згадується з XII ст. Із кінця XIV ст. містечко належало Перені. Петро Перені у 1403 р. отримав дозвіл на зведення тут укріпленого палацу, але ймовірно не скористався ним (Lehoczky 1996, old. 660). Упродовж XVI – XVII ст. Чинадівською домінією на різних умовах володіли представники родів Телегді, Нярі, Лоняї та Естергазі. Саме Мігаль Телегді у 1583 р. отримав дозвіл від короля Рудольфа на будівництво палацу, яке завершували вже його сини Янош та Пал (Emódi 2005). У 1669 р., зі згоди короля Леопольда, родина Ракоці викупила Чинадієво у вдови Дьордя Другета, Марії Естергазі за 65000 талерів. Після смерті Ференца Ракоці I домінію успадкувала Софія Баторі, яка згодом передала її Ілоні Зріні з дітьми. Під час повстання 1703 – 1711 рр. тут часто бував Ференц Ракоці II. Після укладання Сатмарського мирного договору все майно Ракоці, у тому числі і Чинадівська домінія, перейшло у власність короля, а 1726 р. її отримав граф Лотар Ференц Шенборн (Lehoczky 1996, old. 662).

У польовому сезоні 2009 року Археологічна експедиція Ужгородського національного університету спільно з Закарпатською філією НДЦ РАС розпочала дослідження укріпленого палацу в смт Чинадієво. Для встановлення стратиграфії шурф 1 (розміри 2 x 4 м) був закладений біля східної стіни палацу. За результатами стратиграфічних спостережень і колекції речового матеріалу виділено два основні горизонти проживання населення на цій території (Prokhnenko, Zhylenko 2021, s. 122).

Горизонт I (0,0–0,4 м). Представлений виробами із глини. До асортименту кераміки входили фрагменти кружальних горщиків кінця XVI–XVII ст., дрібні уламки кахлів і індивідуальні знахідки: фрагмент люльки для паління, залізний цвях і монета Матяша Корвіна 1489–1490 рр. (Прохненко, Мойжес, Гомоляк 2012, с. 67). Кахлі виготовлені з добре відмученого глиняного тіста з домішками дрібнозернистого піску. Їх поверхня вкрита глазур'ю зеленого кольору або поліхромним розписом (Бандровський, Гомоляк, Зомбор 2010, с. 200).

Горизонт II (0,4–0,8 м). До нього входили чотири фрагменти кружальних горщиків коричнево-го кольору кінця XIII–XIV ст., пов'язані з поселенням до зведення кам'яних споруд (Бандровський, Зомбор, Гомоляк 2011, с. 24–25; Прохненко, Жиленко 2018, с. 122).

Аналогічна стратиграфічна ситуація та подібний речовий матеріал були простежені і в шурфі 2 (Prohnenko, Mojzsesz, Zsilenko 2013, old. 228, 250), де виявлено ще шість фрагментів кахлів кінця XVI–XVII ст.

Пізніше орендарями Чинадіївського палацу, при очистці від сміття решток прибудови біля підвалу, знайдено ще низку кахляних плиток, які повністю реконструюються. Як правило, ці коробчасті екземпляри вкриті поліхромною глазур'ю, рідше зустрічались вироби без поливи. Переважно оздоблення складала рослинна та геометрична орнаментация. На одиничних кахлях (між'ярусних і з верхнього ряду) додатково представлені зображення оленів та янголів відповідно. Виявлені знахідки потрапили до прибудови, яка колись виконувала роль камери топки опалювальних споруд двох поверхів, в радянський період. Про це свідчить наявність в комплексі з ними уламків скла від пляшок і пластикових кришок XX ст.

Значна кількість кахлів характерна для синхронних пам'яток регіону й є однією з найбільш поширених категорій знахідок на території середньовічних та ранньомодерних археологічних об'єктів. Серед них палаци аристократів, замки, монастирі, будинки міщан та навіть багаті селянські помешкання. Матеріал виробів – кераміка, яка вдало протистоїть часу та природнім факторам. У більшості випадків зберігається навіть глазур, що вкриває поверхню виявлених екземплярів.

Оздоблена кахлями піч виконувала роль не тільки опалювальної споруди, але й основної прикраси кімнати, слугувала предметом престижу. В епоху середньовіччя, за умови незначної кількості декоративних елементів, картинки на цих плитках суттєво поживлявали інтер'єр. Вони були своєрідними провідниками у світ тогочасного стилю і по сьогодні допомагають краще зрозуміти естетичні вподобання, спосіб мислення, систему цінностей тогочасної людини. Зображення від геометричних і простих рослинних орнаментів до сцен повсякденного життя та релігійних сюжетів завжди підлаштовувались під модні тенденції відповідної епохи.

Кохляні печі є суто європейським винаходом. З'явилися вони близько XII ст. в Альпах, а їх «предками» були звичайні глинобитні, у стіни яких для пришвидшення і підвищення тепловіддачі вмуровували чашкоподібні або мископодібні посудини. Більш широкого розповсюдження вони отримали протягом XIII–XIV ст., з цього часу відомі і їх перші зображення. Найбільш потужні центри виробництва кахлів діяли на території південних німецьких земель, Чехії та середньовічного Угорського королівства. Хоча перші кохляні печі в Угорщині з'явилися ще у середині XIV ст., на початку правління Людовика Великого, в угорській мові слово «кальга» (угор. *kályha* = кохляна піч) тривалий період означало не власне піч, а її складові елементи, тобто власне кахлі. Саму ж опалювальну споруду до XVII ст. називали «*ketence*», аналог глинобитної печі.

Тиражування коробчастих кахлів відбувалося за допомогою шаблонів-форм, які заповнювали сирією глиною. Абсолютно ідентичні екземпляри, виготовлені з одного негатива, відомі ще з часів середньовіччя. Негативи для тиражування кахлів виготовляли як з дерева, так і з глини, але декорування виконував не завжди пічник. Будівельні елементи для печей виготовляли за різними техніками. Незважаючи на спорідненість, виробництвом цих елементів займалась окрема група фахівців, а не прості гончарі. Більшість кахлярів звичайний посуд не виготовляли взагалі, а ази своєї майстерності передавали від батька до сина. Печі, зазвичай, споруджували ті ж самі майстри, які кахлі і виготовляли.

Коли зводили печі, слідкували за тим, щоб розташовані один над одним ряди кахлів зв'язувались між собою подібно цеглинам у стіні. Для цього потребували і половинчасті кахлі, і кутові елементи. Для верхнього обрамлення печей також виготовляли спеціальні, часто ажурні вироби.

Закриті печі прямокутної або циліндричної форми зводили з коробчастих або мископодібних кахлів, які тісно прилягали одна до одної. Окремі елементи споруди відділяли горизонтальні,

профільовані виступи, з особливим акцентом на верхнє обрамлення печі. Для кріплення елементів використовували глину із різними домішками, ретельно заповнюючи усі щілини, щоб з конструкції не йшов дим. Товщина глиняного шару відповідала глибині кахлів, які трималися виключно за рахунок глини. Щойно зведені печі одразу розпалювали і при слабкому вогні глина висихала повільно. Випалювання відбувалось поступово, в декілька етапів, щоб від різких перепадів температури глина не потріскалася.

Для виготовлення всіх необхідних елементів печі майстер у середньому потребував два тижні. Ще кілька днів займали глазурування та випал кахлів. Змонтовану піч потрібно було перевірити та виправити недоліки (Sabján 1987, old. 148). Таким чином майстер-пічник міг за рік зробити на замовлення у середньому не більше 12-14 опалювальних споруд.

На зламі XVI–XVII ст. кахлі стали настільки популярними, що їх почали виготовляти і у селах. Майстерні, зазвичай, задовольняли потреби певного, більшого чи меншого ринкового округу, враховуючи купівельну спроможність населення. У селах печі замовляли переважно заможніші селяни, які готову продукцію вивозили з майстерні власним транспортом. Але в той самий час майстри виготовляли кахлі й не маючи замовлення, продавали свій товар на ринках, ярмарках найближчих сіл і містечок (Sabján 1987, old. 150).

Судячи з особливостей чинадіївських екземплярів, всі вони належали до одного будівельного горизонту і використовувались в конструкціях синхронних опалювальних споруд. Розглянемо основні види кахлів виявленої групи.

1. Коробчаста кахля. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлена з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня без поливи, світло-коричневого кольору. Розмір фронтальної площини: 19,5 x 19,5 см. Висота румпи: 9,5 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкова знахідка. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 3).

2. Коробчасті кахлі. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр без поливи, світло-коричневого кольору (рис. 4, 1a), другий – вкритий поліхромним розписом зеленого, коричневого та білого кольорів (рис. 4, 1b). Розмір фронтальної площини: 19,5 x 19,3 см. Висота румпи: 10,2 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 4).

3. Коробчасті кахлі. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр без поливи, світло-коричневого кольору (рис. 5, 1a), другий – вкритий поліхромним розписом зеленого, коричневого та білого кольорів (рис. 5, 1b). Розмір фронтальної площини: 21,0 x 21,0 см. Висота румпи: 10,0 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 5).

4. Коробчасті кахлі. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр без поливи, світло-коричневого кольору (рис. 6, 1a), два – вкриті поліхромним розписом у різних комбінаціях зеленого, коричневого та білого кольорів (рис. 6, 1b-c), четвертий – оздоблений поліхромним розписом жовтого, зеленого та білого кольорів (рис. 6, 1d). Розмір фронтальної площини: 19,5 x 19,5 см. Висота румпи: 9,8 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 6).

5. Коробчасті кахлі. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр із зеленою поливою (рис. 7, 1a), другий – вкритий поліхромним розписом зеленого, коричневого та білого кольорів (рис. 7, 1b). Розмір фронтальної площини: 23,2 x 23,6 см. Висота румпи: 11,6 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 7).

6. Між'ярусні коробчасті кахлі. Зображення: рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр вкритий коричневою, зеленою та білою поливою (рис. 8, 1a), другий (зрізана половина) – вкритий поліхромним розписом зеленого, жовтого та темно-сірого кольорів (рис. 8, 1b). Розмір фронтальної площини цілої плити: 20,0 x 18,0 см. Висота румпи: 8,8 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 8).

7. Між'ярусні коробчасті кахлі. Зображення: зооморфний (олень), рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: обидва екземпляри, у одного з яких зрізана половина, вкриті коричневою, зеленою та білою поливою (рис. 8, 1a-b). Розмір фронтальної площини цілої плитки: 20,0 x 19,0 см. Висота збереженої частини румпи: 9,0 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 9).

8. Коробчасті кахлі верхнього ряду печі. Зображення: янгол, рослинний та геометричний орнамент. Виготовлені з добре відмученого глиняного тіста без видимих домішків. Випал достатній. Поверхня: один екземпляр з зеленою поливою (рис. 10, 1a), другий – вкритий поліхромним розписом зеленого, коричневого та білого кольорів (рис. 10, 1b), третій – оздоблений поліхромним розписом жовтого, зеленого та темно-коричневого кольорів (рис. 10, 1c). Розмір фронтальної площини: 18,2 x 20,3 см. Висота збереженої частини румпи: 12,1 см. Датування: кінець XVI – початок XVII ст. Випадкові знахідки. Місце зберігання: Музей Чинадіївського палацу (рис. 10).

Розглянуті види мають цілу низку спільних ознак: від формування глиняної маси і обпалу до кольорової гами. Скоріше за все всі вони виготовлені в одній майстерні. На відміну від якісного виготовлення заготовки, вкриття поливою особливою ретельністю і точністю не відзначається, зазвичай фарба виходить за межі певних сюжетних елементів. На завершення відзначимо, що виявлені екземпляри значно доповнюють регіональну колекцію кахлів раннього нового часу, а вивчення різних типів опалювальних споруд в Чинадієво є наступним важливим перспективним завданням.

ЛІТЕРАТУРА

- Бандровський, О.Г., Гомоляк, О.М., Зомбор, І.Т. 2010. Дослідження Чинадієвського замку. *Карпатика. Старожитності Карпатського ареалу*. Ужгород. Вип. 39. с. 199-205.
- Бандровський, О.Г., Зомбор, І.Т., Гомоляк, О.М. 2011. Розвідки на території Чинадієвського замку. *Археологічні дослідження в Україні 2010*. Київ – Полтава. с. 24-25.
- Дзембас, О., Міговк, Р. 2014. Замок Сент-Міклош у Чинадієві. *Галицька брама. Закарпаття: від Верецького перевалу до Сваляви та Чинадієва*. Львів. жовтень-грудень 2014. № 10-12 (238-240). с. 41-43.
- Прохненко, І., Мойжес, В., Гомоляк, О. Дослідження замків Закарпаття археологічною експедицією Ужгородського національного університету // *Історичні студії. Збірник наукових праць з проблем давньої і середньовічної історії та етнології*. – Ужгород, 2012. – Вип. 4. – С. 59-78.
- Прохненко, І.А., Жиленко, М.А. Дослідження замків Закарпаття археологічною експедицією Ужгородського національного університету // *Археологія*. – Київ, 2018. – № 3. – С. 107-125.
- Тиводар Легоцький про Сент-Міклош. Фрагмент статті про Чинадієво з книги Т. Легоцького «Монографія Березької жупи» (1881 р.) / пер. з угорської М. Сирохман. *Галицька брама. Закарпаття: від Верецького перевалу до Сваляви та Чинадієва*. Львів, жовтень-грудень 2014. № 10-12 (238-240). с. 43.
- Чинадіївський замок. 2009. *Закарпатські замки у легендах, переказах та літературних творах. 2-е змінене та доповнене видання* / Упоряд. І.В. Хланти. Ужгород. с. 149.
- Emődi, T. A beregszentmiklósi Telegdi-Rákóczi- kastély // *Korunk*. – Budapest, 2005. – 16. évf. №12. – old. 38-42.
- Lehoczky, T. 1996. *Bereg vármegye*. Budapest-Bergszász.
- Prohnenko, I., Mojzsesz, V., Zsilenko, M. 2013. Kárpátalja középkori és kora újkori várainak kutatása. *A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve*. Nyíregyháza. LV. old. 203-250.
- Prohnenko, I., Zhylenko, M. 2021. Výskumy archeologickej expedície Užhorodskej národnej univerzity na hradoch v Zakarpattí. *Archaeologia historica*. 46. 1. s. 97-128.
- Sabján, T. 1987. Adatok a kályhás mesterségről. *Ház és Ember*. 4. sz. old. 137-154.

Igor Prokhnenko

PhD, Associate Professor of the
Department of Archaeology,
Ethnology and Cultural Studies
Uzhhorod National University

Volodymyr Moizhes

PhD, Head of the E. Balaguri
Archaeological Museum,
Uzhhorod National University

Mariya Zhilenko

Lecturer-Guide of the E. Balaguri
Archaeological Museum
Uzhhorod National University

Josyp Bartosz

Lessee of the Chynadiivskyi Palace

NEW DATA ABOUT THE TILE COLLECTION OF THE CHYNADIEVO PALACE

Archaeological research of the fortified palace in the village of Chynadievo, Mukachevo district, was started back in the field season of 2009 by an expedition of the Uzhhorod National University. Small fragments of tiles from the late 16th-17th centuries were discovered in the pits dug near the eastern wall of the building. Later, when the tenants of the building were clearing the remains of the extension near the basement from debris, they found a number of tiles that are being completely reconstructed. As a rule, these box-shaped specimens are covered with polychrome glaze; products without glaze were less common. The decoration was mainly floral and geometric ornamentation. On individual tiles (inter-tier and from the upper row) additionally presented images of deer and angels, respectively. The discovered finds were in the extension, which once served as a furnace chamber for two-story heating structures, in the Soviet period. This is evidenced by the presence of glass fragments from bottles and plastic caps from the 20th century.

Keywords: Zakarpats'ka oblast of Ukraine, Chynadievo Palace, written sources, archaeological research, stratigraphy, tiles.

Рис. 1. Чинадієво. Укріплений палац

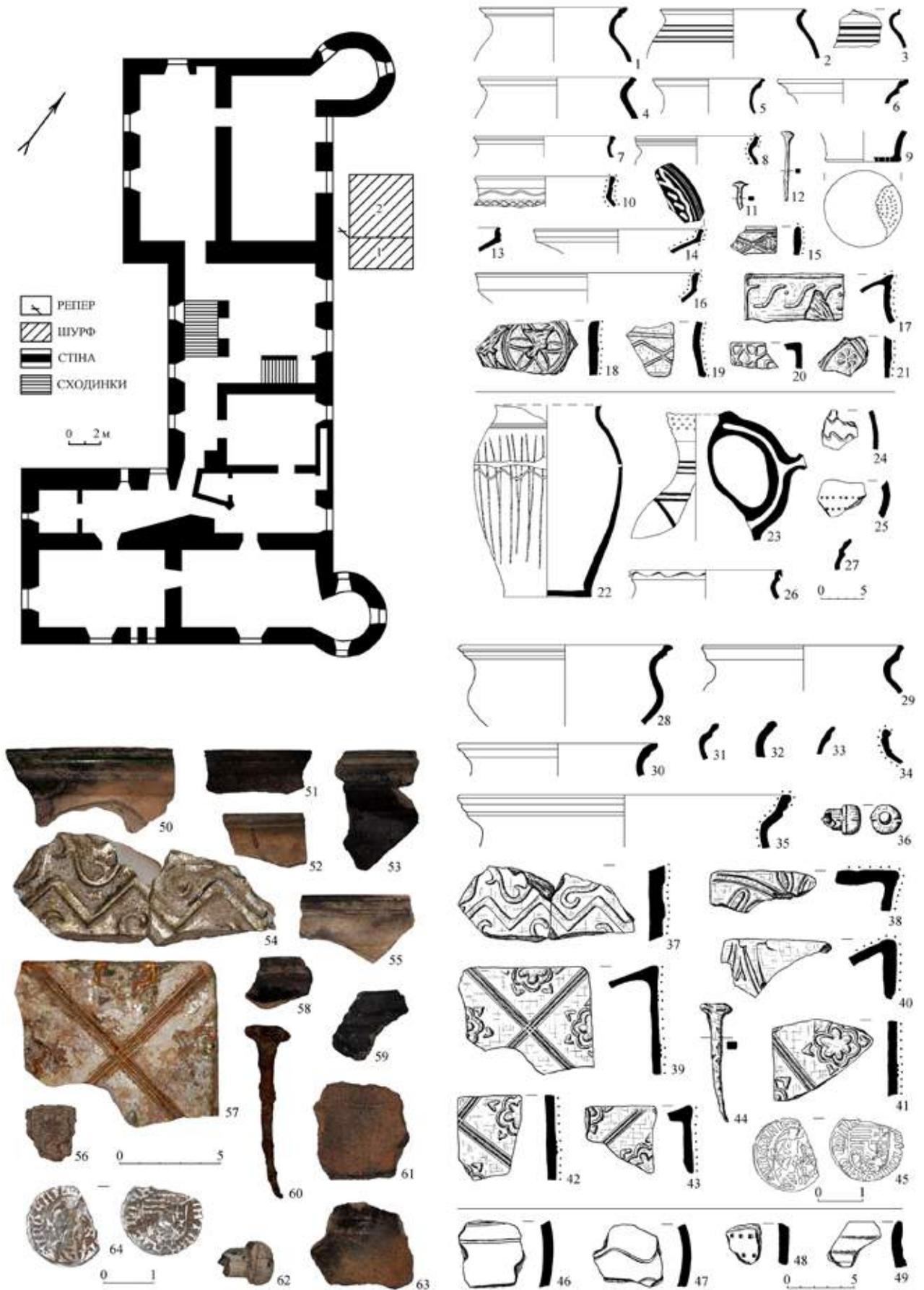

Рис. 2. Чинадієво. План палацу та інвентар з археологічних досліджень

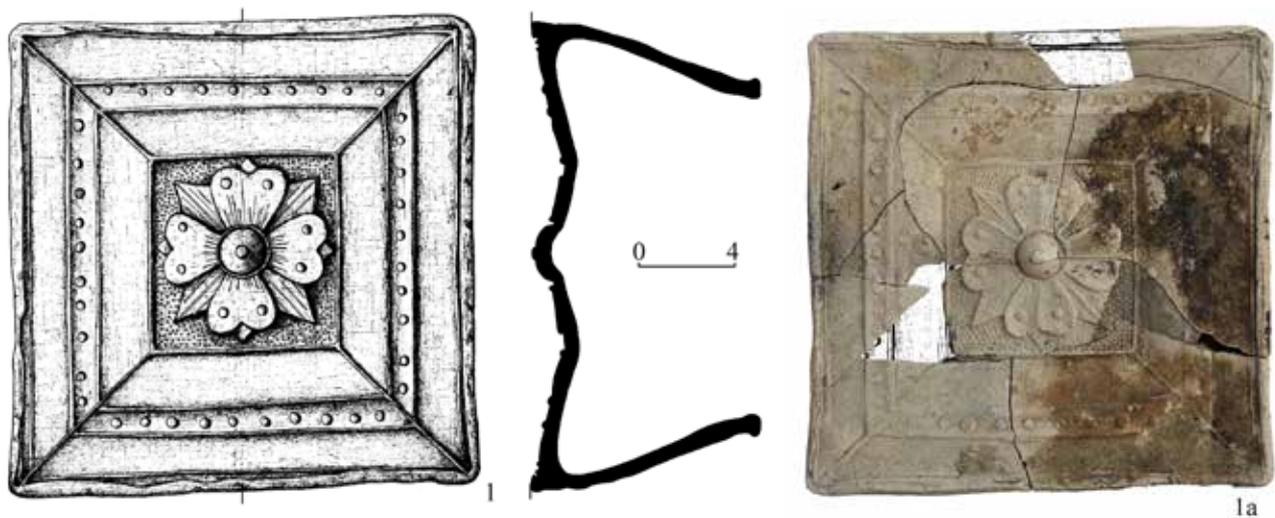

Рис. 3. Чинадієво. Кахля

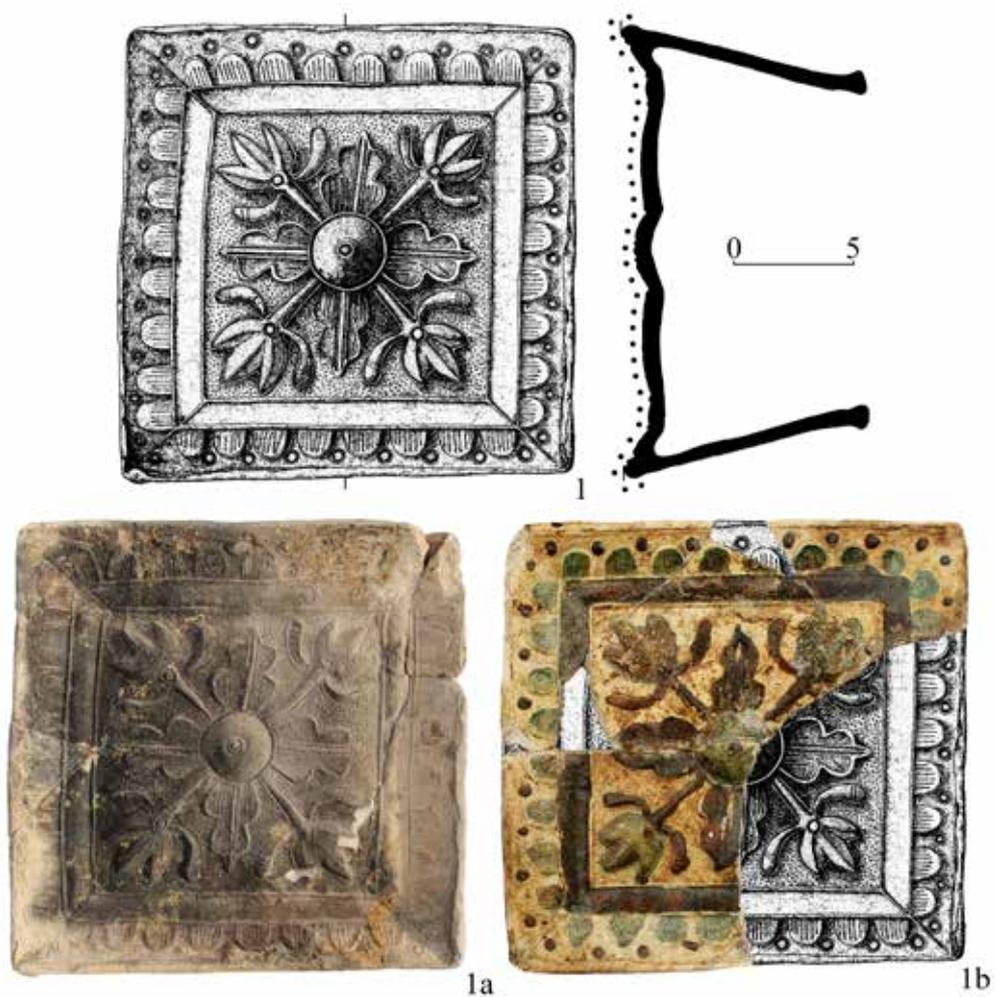

Рис. 4. Чинадієво. Кахлі

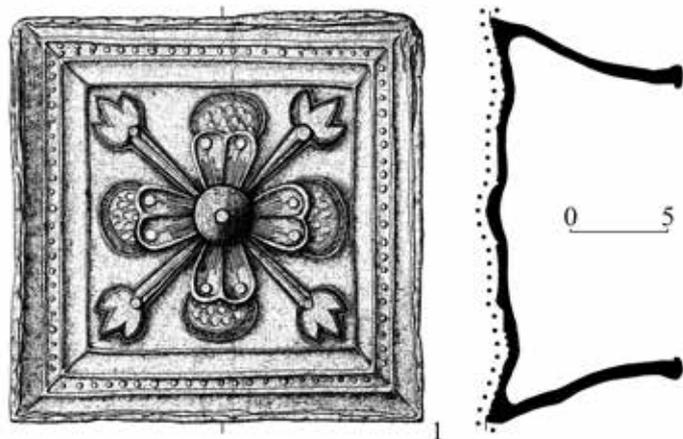

Рис. 5.
Чинадієво. Кахлі

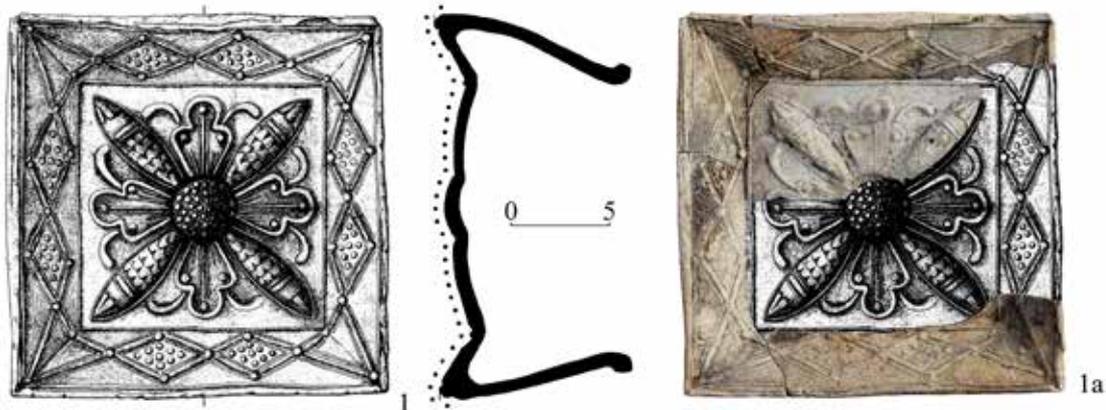

Рис. 6. Чинадієво. Кахлі

Рис. 7. Чинадієво. Кахлі

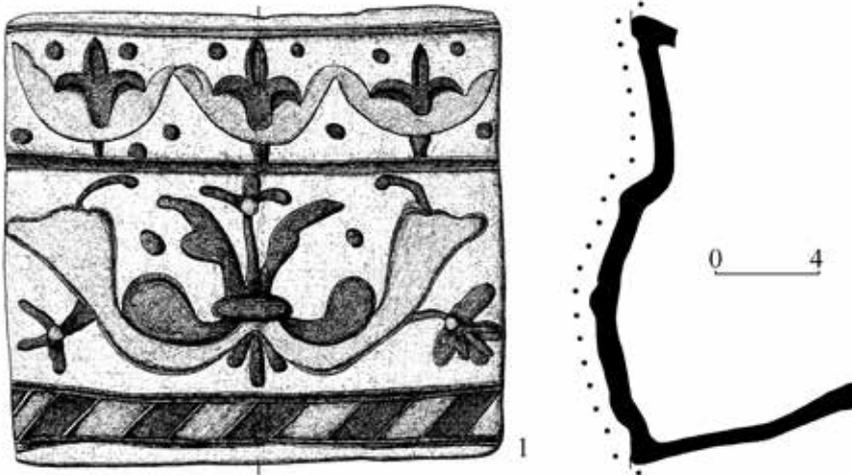
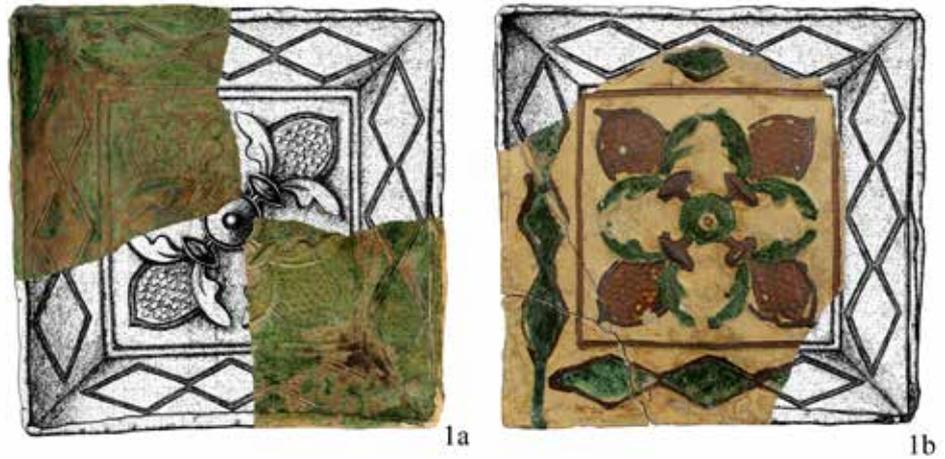
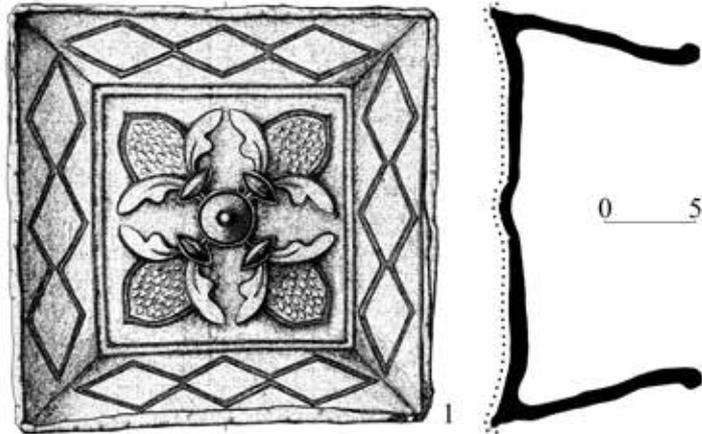

Рис. 8. Чинадієво. Кахлі

Рис. 9. Чинадієво. Кахлі

Рис. 9. Чинадієво. Кахлі